

Frit Norden

Temanummer om

Patenter

Indhold

side 2

Vand og patenter - en historie fra en dansk eksport-fokuseret virksomhed

Interview med *Marianne Spanget Larsen*, patent-medarbejder ved Aquaporin A/S. Virksomheden har et datterselskab i Singapore, og er aktiv i bl.a. Indien

side 6

Danmark, og EUs "patent-reform"

af *Hanne Kock*.

En oversigt, i anledning af den danske folkeafstemning 25. maj om EUs patent-domstol.

Frit Norden nr 2 - maj 2014

42. ÅRGANG

side 8

Ett enhetligt patentskydd i EU

Den svenske regerings forelæggelse for Lagrådet (regeringens juridiske rådgivningskomité), januar 2014, af forslagene om EU-enheds-patent og patent-domstol.

side 12

Patent på såfrø gjør stor skade

af *Bell Batta Torheim*.

"Kilden til verdens matforsyning, såfrøene, er i ferd med å bli fullstendig monopolisert. Norge bør si nei til patenter på frø."

side 14

Kort Nyt om Nordisk Patent samarbejde og Global Patent Prosecution Highway

side 16

ACTA, TTIP, Patent-domstol - samme surdej

af *Anders Kock*.

Om "ejendomsret" til immaterielle værdier.

side 19

VALGMØDE d. 10. maj i Odense

Vand og patenter

- en historie fra en dansk eksport-fokuseret virksomhed

Redaktionen ønsker at give den igangværende diskussion om patenter kød og blod, med et aktuelt indslag fra det virkelige liv.

Derfor bringer vi dette interview med Marianne Spanget Larsen, patentmedarbejder ved Aquaporin A/S i København. Marianne Spanget Larsen har 25 års erfaring med patenter, dels fra patentbureauer og dels fra medicinal-industrien (Novo Nordisk, LEO

Pharma, Zealand Pharma), og de seneste år i Aquaporin.

Hun er oprindeligt uddannet cand.agro.

Aquaporin er en dansk cleantech-virksomhed. Den er forskningsintensiv, og har adskillige opfindelser og patenter.

Kan du fortælle lidt om i hvilken retning jeres opfindelser går?

Vi fremstiller semipermeable membraner med et bestemt protein, der hedder aquaporin. Aquaporin-proteinet tillader kun vand at passere, men ikke andre stoffer (f. eks. salte og organiske forbindelser). Vi har fundet ud af en måde at udnytte denne "sorterings"-effekt på i stor skala. Vores membran har dels en vand-rensende effekt, dels kan den, i forbindelse med indløb af ferskvand via membranen til brak- eller saltvand med et højere osmotisk tryk, bevirke opbygning af hydrostatisk tryk; sådant tryk er tilstrækkeligt til at kunne bruges til energi-produktion; "salt-kraft", "salinity power".

Den samme kraft, som sprænger kødet når man laver sprængt oksebryst ?

I princippet ja.

Er det noget, der bruges herhjemme?

Nej, men pilotanlæg til udnyttelse af saltkraft er bygget i Japan og i Norge. Vores virksomhed er i høj grad orienteret mod eksportmarkeder. Vi er bl.a. interesseret i Asien,

og herunder det indiske marked.

I har lige søgt og fået et patent i Indien, ("Indian Patent No. 258338", står der på jeres hjemmeside). Hvad skal I bruge det til - har I produktion i Indien?

I Indien er der et meget stort marked med behov for miljø-mæssigt forsvarlige løsninger på den energiknaphed, som kommer p.gr. af industrialisering og befolkningstilvækst. Teknologien, som det nye patent dækker, frembyder en løsning på de udfordringer, som det er at skaffe effektive membraner til salt-kraft processen. - Vores teknologi anviser også løsninger på Indiens knaphed på rent vand.

Vi undersøger muligheden for at lancere vores teknologi i Indien, men har endnu ikke lagt os fast på en bestemt model. Vores datterselskab i Singapore planlægger at producere membraner, som evt. vil kunne markedsføres i Indien.

Hvor søger I patenter?

Vi søger primært i USA, Indien, Kina, Korea, Japan, men også i Norge og Israel og andre ud-

valgte lande i Europa, som f. eks. Tyskland, hvor der er stor ekspertise i membranteknologi.

Vi søger først dansk patent. Patent- og Varemærkestyrelsen er hurtig og effektiv. Den er også velanskrevet internationalt, så med en dansk patent-godkendelse i hånden, kan det gå hurtigt med det næste skridt, som kan være at søge patenter via de såkaldte "patent prosecution highways" i bl.a. Japan, USA, Australien m.fl. som også Danmark er med i. Vi indleverer også altid en international patentansøgning, som senere kan videreføres i de fleste lande, inklusive i Europa gennem EPO, men i tilfælde af at vi får det godkendt som Europa-patent, validerer vi det foruden i Danmark typisk i 10 lande, herunder Tyskland, hvor vi har samarbejdspartnere og i Frankrig og England. Beslutningen om landevalg ved europapatentvalidering er baseret på muligheder for produktion og afsætning og evt. konkurrent-situationen.

Er det vigtigt at I har patent på jeres teknologi?

Ja, en vigtig grund til at patentere er muligheden for at kunne licensiere teknologien og indgå partnerskaber, og desuden tillægger potentielle investorer patenter stor værdi.

En anden vigtig grund til at vi søger patenter, er defensiv: med

“..risikerer at blive udsat for en forøget patentkrænkelserisiko på hjemmemarkedet, hvor produktudvikling fortrinsvis foregår.”

en offentliggjort patentsøgning har ingen andre mulighed for at udtage patent, og vi vil potentielt kunne bremse mulige konkurrenter.

Kunne I ikke nøjes med at offentliggøre jeres opfindelser, uden at patentere dem?

Jo, i visse tilfælde vælger vi at publicere interessante resultater i form af videnskabelige artikler, hvilket er langt billigere end at udtage patent, og det giver også beskyttelse mod at andre udtager patenter.

Du er firmaets patent-medarbejder - hvad går sådan et arbejde ud på? At lave patentansøgninger, eller at læse konkurrenternes patenter igennem?

Det kan slet ikke skilles ad. Opfindelser bygger oven på hinanden. Vi er nødt til at vide ret præcist hvor grænsen går, mellem hvad der allerede er kendt, og hvad der er nyt; det finder vi ud af ved at læse konkurrenternes patentansøgninger. Med denne viden er det nemmere at beskrive vore egne opfindelser, således at myndighederne finder dem patenterbare.

EPO udsteder ca. 60.000 Europa-patenter hvert år, men kun ca en tiendedel får gyldighed i Danmark, som dog er med i Europa-patent ordningen.

Hvordan hænger det sammen?

Et Europa-patent bliver først gyldigt i et land, når det er valideret i det pågældende land, - validering er en omkostnings-tung administrativ proces med oversættelse af patentkrav og betaling af trykningsgebyr i Danmark (men ikke i alle lande) og betaling af fortløbende nationale årsgebyrer af varierende størrelse. Da Danmark er et lille land, kan det sommetider ikke betale sig at søge et Europa-patent valideret her.

Hvis Danmark siger ja til den europæiske Patentdomstol, bliver det muligt for både europæiske og andre landes patenthavere at vælge et europæisk enheds-patent, som automatisk bliver gyldigt i Danmark uden yderligere validering.

En vis besparelse vil være forbundet hermed i forhold til den situation, hvor man vælger at validere i samtlige eller hovedparten af de 27 EU-lande. Dermed er det potentielt muligt, at en langt større del af de ca. 60.000 årlige europapatenter bliver gyldige i Danmark. Men en overgangsordning, der foreløbig skal gælde i syv år vil gøre det muligt at fravælge Patentdomstolen, noget mange firmaer vil

“Risikoen for at få et søgsmål i form af en krænkelssag for aktiviteter i Danmark bliver teoretisk set op til 10 gange så stor i forhold til den nugældende situation, hvor rundt regnet kun en tiendedel af europapatenter bliver gyldige i Danmark.”

vælge indtil domstolens praksis har konsolideret sig. Mange mindre og mellemstore firmaer vil formodentlig stadig følge den hidtidige praksis med kun at validere europapatentet i særligt udvalgte lande.

Hvad vil det betyde for dit firma og dit arbejde?

Risikoen for at få et søgsmål i form af en krænkelssag for aktiviteter i Danmark bliver teoretisk set op til 10 gange så stor i forhold til den nugældende situation, hvor rundt regnet kun en tiendedel af europapatenter bliver gyldige i Danmark. Endvidere er der lagt op til, at alle dokumenter i en patentretssag skal være gennemarbejdet inden første retsmøde i Patentdomstolen. Der vil være en meget kort frist på tre måneder fra den dato, hvor søgsmålet blev anlagt til færdiggørelsen af de nødvendige dokumenter, hvilket sandsynligvis kan blive en stor belastning for enhver mindre virksomhed, der skal ud at hente ekstern advokatbistand. Nogle virksom-

heder vil derfor blive nødsaget til at søge forlig frem for at køre en omkostningstung retssag til ende til mulig fordelagtig afgørelse. Umiddelbart kan jeg derfor ikke se, at især mindre firmaers eller private opfinderes retssikkerhed på patentområdet styrkes med Patentdomstolen.

Derfor tror jeg ikke, at det europæiske enhedspatent og Patentdomstolen er en ubetinget fordel for mindre virksomheder, der risikerer at blive udsat for en forøget patentkrænkelsserisiko på hjemmemarkedet, hvor produktudvikling fortrinsvis foregår. Jeg tror, at udgifter i forbindelse med den forøgede patentkonkurrence vil kunne veje tungere end vores eventuelle besparelse på det at validere europapatenter i nationalstaterne.

På den anden side har vi i Aquaporin altid overvåget samtlige udstedte europapatenter og patentansøgninger, der ligger inden for vores tekniske område, uanset om de ender op med at blive valideret i Danmark eller ej. Dette arbejde har i høj grad til formål at kortlægge risiko for og undgåelse af krænkelser af andres patentrettigheder på eksportmarkederne. Denne type arbejde vil derfor ikke ændres med indførelse af enhedspatentet og domstolen. □

Danmark og EUs "patent-reform"

af Hanne Kock

Hanne Kock er medlem af Foreningen Frit Nordens styrelse

Den 25. maj er der valg til EU-parlamentet, og samme dag holder Danmark folkeafstemning om tilslutning til EUs nye patentdomstol.

Hvad går patentreformen ud på?

Patentreformen i EU bygger dels på EU-jura og dels på mellemstats-jura:

- Mellemstatsligt:

Den fælles europæiske Patentdomstol er en mellemstatslig aftale/traktat mellem de deltagende EU lande (og kun EU lande).

- EU-jura:

Forordning om **Enhedspatentet** og en forordning om en **Over-sættelsesordning**, begge vedtaget af EU-parlamentet 2012 under "forstærket samarbejde" reglerne i EU, (dvs ikke alle EU-lande er med).

Hvis Danmark siger ja til patentdomstols aftalen, vil de to forordninger have umiddelbar gyldighed i Danmark.

Links til disse dokumenter og andre links til aktuelle kildetekster kan findes på www.fritnorden.dk

Et JA betyder kort fortalt

- Danmark vil tilslutte sig enhedspatentet, der, som det klassiske europapatent, udstedes af den europæiske patentorganisation (EPO). Det betyder, at det med én ansøgning bliver muligt at tage patent på en opfindelse i hele EU minus Spanien og Italien.
- Danmark afgiver suveræniteten ved at overlade den øverste retslige myndighed i alle spørgsmål vedrørende patenter til en ny europæisk patentdomstol, hvis afgørelse ikke kan appelleres til andre end den selv, hverken til Højesteret eller til EU-domstolen.
- Samtidig vil vi få langt flere patenter med gyldighed i Danmark, idet alle EU-enhedspatenter vil gælde umiddelbart i alle de tilsluttede lande. Som det er nu, bliver kun 10% af alle EPOs patenter gjort gyldige (valideret) i Danmark

Et NEJ betyder kort fortalt

- Danske virksomheder vil, hvis de ønsker det, kunne udtage enhedspatenter med gyldighed i hele EU minus Spanien, Italien og Danmark, men vil skulle supplere det med dansk patent, hvis de ønsker, at det også skal være gyldigt i Danmark.
- Danmark undgår en eksplosion i antallet af patenter, da europæiske patenter (både enheds- og klassiske-) fortsat skal valideres i Danmark for at have gyldighed her. Vi undgår samtidig at få uønskede patenter (f.eks. inden for software, plante sorter eller dyreracer) ind ad bagvejen.
- Danmark kan altid senere tilslutte sig patent-domstolen.

Hvad betyder det for samfundet?

Med enhedspatentdomstolen går vi fra et system, hvor sager bliver afgjort af uvildige i to uafhængige og upartiske instanser, til et system, hvor sager bliver afgjort i en instans, der fagligt, karrieremæssigt og

økonomisk har fordel i, at der udstedes og opretholdes så mange patenter som overhovedet muligt.

Hvis Danmark tilslutter sig, får patentdomstolen enekompetence til at dømme i patenttvister/ retssager fremfor danske domstole. Det udgør en afgivelse af suveræniteten, at en domstol, som ikke er dansk, skal bestemme, hvem der har ret i Danmark.

Hvad med økonomien?

Når en afgørelse om et patent automatisk får retskraft i hele EU (undtagen Kroatien, Spanien og Polen, som ikke ønsker at deltage i patentdomstolen), vil det blive mere profitabelt at anlægge retssager om patenter. Det vil formentlig betyde at danske og europæiske virksomheder får flere udgifter til at håndtere retssager og andre juridiske stridigheder om patenter, og disse merudgifter kan meget vel blive større end den besparelse som virksomhederne kan forvente at realisere på de lavere udstedelsesgebyrer når der udtages patenter.

Hvem har fordel af EU's patentdomstol?

Ifølge it-bloggeren Ole Tange vil Patentdomstolen være en fordel for 0,2 procent af de danske virksomheder, nemlig de, der tager europæiske patenter. *Resten, de 99,8 procent af alle Danmarks 300.000 virksomheder, får kun ulemperne.* □

Det enhetliga patentsystemet

Lagrådsremiss¹⁾ Ett enhetligt patentskydd i EU

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 30 januari 2014

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/23/31/57/f3f05ed1.pdf>

Det nuvarande europeiska patentsystemet

Den europeiska patenträtten består i huvudsak av nationell patenträtt och den europeiska patentkonventionen (European Patent Convention, EPC).

Alla EU:s medlemsstater och ett tiotal andra europeiska stater är anslutna till konventionen.²⁾ Genom konventionen har den europeiska patentorganisationen inrättats.

Organisationen har två organ, det förvaltande europeiska patentverket (European Patent

Office, EPO) och det normgivande förvaltningsrådet.

Patentverkets uppgift är att pröva ansökningar om europeiska patent. Förvaltningsrådet följer den verksamheten och kan besluta om vissa ändringar av regelverken.

Ett europeiskt patent kan beskrivas som en rad nationella patent. Patentets omfattning beror på i vilka stater anslutna till den europeiska patentkonventionen som sökanden har valt att göra patentet giltigt. Ett europeiskt patent beviljas på något av det europeiska patentverkets officiella språk (engelska, franska eller tyska). Varje konventionsstat som har ett annat officiellt språk än det språk som ett europeiskt patent är beviljat på får – för att patentet ska bli giltigt i den staten – kräva dels en översättning av patentet till det egna språket, dels en avgift för publicering av översättningen. Sådana åtgärder kallas validering. Det krävs validering för att ett europeiskt patent ska få verkan i Sverige.³⁾

¹⁾ Den svenske regerings forelæggelse til sine juridiske eksperter til udtalelse

²⁾ Den Europæiske Patent Konvention trådte i kraft i 1977.

De nordiske lande tiltrådte i Sverige (1/5 1978), Danmark (1/1 1990), Finland (1/3 1996), Island (1/11 2004), Norge (1/1 2008)

³⁾ henholdsvis Danmark. Knap 10 % af alle udstedte europæiske patenter ønskes valideret i Danmark

För närvarande finns det ingen gemensam europeisk patent-domstol.

En tvist om ett europeiskt patent får i stället prövas i var och en av de stater där patentet är giltigt.

Dagens europeiska patentsystem är relativt dyrt och komplicerat för den som vill få, försvara eller ifrågasätta ett patent i flera stater. En annan följd av att det saknas en gemensam domstol är att ett och samma patent kan bedömas olika av domstolar i olika stater. Detta kan också innebära att praxisbildningen skiljer sig åt från en stat till en annan. Att förbättra det europeiska patentsystemet har därför inom EU ansetts vara av central betydelse för att innovationsklimatet ska främjas och

konkurrenskraften stärkas.

Försöken att skapa ett EU-patent

År 2000 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om gemenskapspatent. Förslaget grundade sig på en bestämmelse i EG-fördraget med krav på samråd med Euro-

paparlamentet och enhälligt beslut i rådet. Förslaget godkändes av Europaparlamentet. Däremot kunde inte alla medlemsstater acceptera förordningen, främst på grund av de förslag som gällde översättning.

Efter Lissabonfördragets ikraftträdande år 2009 öppnades det en möjlighet att fatta beslut med kvalificerad majoritet i rådet om att införa ett EU-patent. När det gällde att bestämma språkåvändningen krävdes det dock fortfarande att rådet beslutade enhälligt.

I december 2009, under det svenska ordförandeskapet, kom rådet överens om huvuddragen i det framtida patentsystemet. Slutsatsen var att det skulle grunda sig på två pelare: ett patent med giltighet i hela EU och ett enhetligt system för prövning av patenttvister. Regleringen innefattade frågan om översättning. Frågan skulle lösas genom en förordning, med det europeiska patentverkets bestämmelser om språkåvändning som förebild. År 2010 stod det dock klart att det återigen fanns hinder mot att fatta ett enhälligt sådant beslut. Målet att

*“Det er lærerigt at sammenligne denne, kedelige men præcise svenske redegørelse med danske officielle redegørelser, der i let forenklet form lyder
“Halleluja, halleluja, stem ja, halleluja, stem ja”*

skapa ett enhetligt patent-skydd i hela EU kunde inte uppnås. Flera medlemsstater

var dock villiga att inleda förhandlingar om s.k. fördjupat samarbete för att försöka skapa ett enhetligt patentskydd.

Enhetligt patentskydd genom fördjupat samarbete

Beslutsformen fördjupat samarbete ska användas som en sista utväg när det står klart att de mål som eftersträvas inte kan uppnås inom rimlig tid av hela EU. Medlemsstater som väljer att stå utanför ett sådant samarbete kan när som helst ansluta sig.

År 2011 bemyndigade rådet 25 EU-medlemsstater (samtliga dåvarande medlemsstater utom Italien och Spanien) att inleda ett fördjupat samarbete i syfte att skapa ett enhetligt patentskydd. I december 2012 resulterade arbetet i att patentförordningen och översättningsförordningen kunde antas.

Patentförordningen ger innehavaren av ett europeiskt patent möjlighet att begära enhetlig verkan. Om det europeiska patentverket registrerar enhetlig verkan för patentet, gäller patentskyddet i alla medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet och har ratificerat domstolsavtalet.

Det fördjupade samarbetet påverkar inte villkoren för patentskydd i de medlemsstater som står utanför.

Att stater anslutna till den europeiska patentkonventionen kan samarbeta om enhetlig verkan som administreras av det europeiska patentverket är förutsett i konventionen. Reglerna i konventionen om europeiska patentansökningar och beviljande av europeiska patent påverkas inte av förordningarna.

Förordningarna är bindande och direkt tillämpliga i de medlemsstater som deltar i samarbetet. De varken behöver eller får genomföras i nationell rätt. Förordningarna kan dock kräva vissa anpassningar av nationell lagstiftning. Regeringen återkommer nedan till de anpassningar av svensk rätt som behövs.

“Når viden patenteres, så betyder det, at viden privatiseres. Man gør den viden, som patentet dækker, til et privat produktionsmiddel, som der kan skabes profit på.”

Jakob Lindblom, 2014

Enhetlig patentdomstol genom mellanstatligt samarbete

Parallellt med det fördjupade samarbetet om ett enhetligt patentskydd har, som nämns i avsnitt 3, ett mellanstatligt avtal om en enhetlig patentdomstol förhandlats fram.

Domstolsavtalet är alltså varken ett resultat av det fördjupade samarbetet eller på någon annan grund ett EU-rättsligt instrument. Tillsammans med förordningarna som antagits till följd av det fördjupade samarbetet utgör domstolsavtalet dock en grundsten i det enhetliga patentsystemet.

Genom domstolsavtalet inrättas en gemensam specialdomstol med behörighet att handlägga tvister om europeiska patent med enhetlig verkan och europeiska patent som inte har enhetlig verkan. Avtalet har

ingåtts av alla EU-medlemsstater utom Kroatien och Spanien.⁴⁾

Den enhetliga patentdomstolen inrättas enbart mellan EU-medlemsstater, varken EU eller tredje länder är parter i avtalet. Det finns särskilda bestämmelser i domstolsavtalet om förhållandet till EU-rätten och om avtalsstaternas skadeståndsskyldighet. Därigenom säkerställs bl.a. att EU-rättens företrädare respekteras. □

⁴⁾ Polen er heller ikke med i aftalen, af økonomiske grunde.

På **Frit Nordens** hjemmeside har vi samlet links til nogle af de mange hjemmesider og blogs, der oplyser om patentdomstolen eller argumenterer for at stemme ja eller nej.
... bestemt et 'besøg' værd!

Patent på såfrø gjør stor skade

Af Bell Batta Torheim

“Kilden til verdens matforsyning, såfrøene, er i ferd med å bli fullstendig monopolisert. Norge bør si nei til patenter på frø”

Både det tyske parlamentet og EU-parlamentet har vedtatt at patent på plante- og dyreavl bør avskaffes. Patentene er i ferd med å monopolisere landbruket. Norge bør også si nei til slike patenter.

Prisøkning

I dag kontrollerer tre selskap, Monsanto, Du Pont og Syngenta over halvparten av verdens kommersielle såfrømarked. Gjennom oppkjøp av uavhengige såfrøselskap og brede patent på såfrø som håndheves sterkt, dikterer de nå hvilke såfrø bønder kan kjøpe til hvilken pris. Verst er situasjonen i Nord-Amerika, der det nærmest er umulig å få kjøpt såfrø av blant annet soya, mais og raps som ikke er patentert.

De siste femten årene har prisen for såfrø steget flere

hundre prosent, noe som ikke står i forhold til den marginale økningen i produksjonen.

I USA må en bonde signere en kontrakt med Monsanto der han lover at han ikke skal spare såfrø fra egen avling, selv om dette har vært en utbredt praksis i jordbrukets titusen årige historie. Ja, faktisk har bønder bidratt til å skape det viktige mangfoldet vi i dag finner i kulturplanter gjennom bevisst å ha tatt vare på, byttet seg imellom og selge såfrø fra avlingene sine.

Binder seg

Men har en bonde først kjøpt patentert såkorn, binder han seg for flere år. Selv om gården selges, er også neste bonde forpliktet til å kjøpe såkorn fra Monsanto. Såfrø kan nemlig overleve lenge i jorda, og frø som ikke spirer et år, men det neste er fremdeles Monsanto eiendom. De siste årene har Monsanto saksøkt flere hundre bønder fordi de mener de har brutt deres patent på såfrø. Selv om situasjonen i det forjettede land ikke kan sies å være spesielt attraktiv, er «like rammebetingelser som våre handelspartnere» mottoet som drev fram EUs patentdirektiv.

Denne artikkel er skrevet af Bell Batta Torheim i april 2013, mens hun arbejdede i den norske organisation Utvklingsfondet. Artiklen er let forkortet. Den bringes med forfatterens tilladelse.

Direktivet gjorde det lov å ta patent på planter og dyr for første gang i Norge i 2004.

Forbudt å forske

De tre største partiene, Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet ser ut til å være blindet av en naiv tro på at patent er et universelt, nøytralt virkemiddel som virker like godt i en hver sektor. Derfor er dagens patentlov blottet for forståelse for planteforedling. Planteforedling og dyreavl er aktiviteter vi vil trenge for evig og alltid. Selv en supergod sort har begrenset levetid – nye sykdommer, virus og endringer i vind og vær gjør det nødvendig med kontinuerlig utvikling av nye sorter og husdyr. Det går ikke an å finne opp en ny sort fra bunn av.

Foredlere trenger tilgang til eksisterende genetisk materiale for videre utvikling.

Derfor er det svært alvorlig at patent sterkt begrenser muligheten til å foredle videre på det patenterte materialet.

Patent på baking

I 2008 flagget Stortinget ut mye av norsk patentpolitikk da de vedtok å bli medlem av den europeiske patentorganisasjon (EPO). Selv om intensjonen med patentdirektivet var å stimulere til bioteknologisk innovasjon, så er praksisen i EPO å innvilge flere patent på vanlige planter og dyr enn på genmodifiserte organismer. I 2007 fikk for eksempel et nederlandsk selskap patent på det etiopiske kornet teff uten å ha gjort stort annet enn å beskrive hva som er helt vanlig for baking: den patenterte "oppfinnelsen" inkluderer hvordan man maler dette kornet til mel, blander dette med væske og baker produkt som brød, kjeks og pannekaker. Dessverre er ikke dette et unikt eksempel på et hårreisende patent meddelt av EPO.

Organisasjonen har også innvilget patent på vanlig foredlet tomat, brokkoli, agurk, melon, solsikke, og en rekke andre matplanter, og tusenvis av

“Hvis danske domstole ville afvise softwarepatenter, mens en kommende europæisk patentdomstol i langt højere grad accepterer disse patenter, bliver det danske samfund ringere stillet fordi vi får softwarepatenter ad bagvejen. Det gælder ikke mindst små og mellemstore softwarevirksomheder, som kan blive mødt med en stribe licenskrav fra indehavere af softwarepatenter.”

IT-politisk Forening i Henvendelse til Folketingets erhvervsudvalg 14 jan 2014

patentsøknader ligger i kø for å bli vurdert.

Av sortene som er registrert i EU, eier allerede Monsanto 36% av alle tomater, 32% av all paprika og 49% av blomkål.

...

Norge har sittet lydig på gjerdet og sett på hvordan EPO innvilger stadig vekk flere slike patent. Det er på tide at Norge tar til motmæle mot den gale utviklingen i EPO.

Det beste for langsiktig matsikkerhet, for å sikre deg og meg et rikt mangfold av mat i framtiden, er at såfrøelskap kun har enerett til å selge sine såfrø, men ikke begrense bønderns bruk av såfrø eller videre foredling. □

Kort nyt

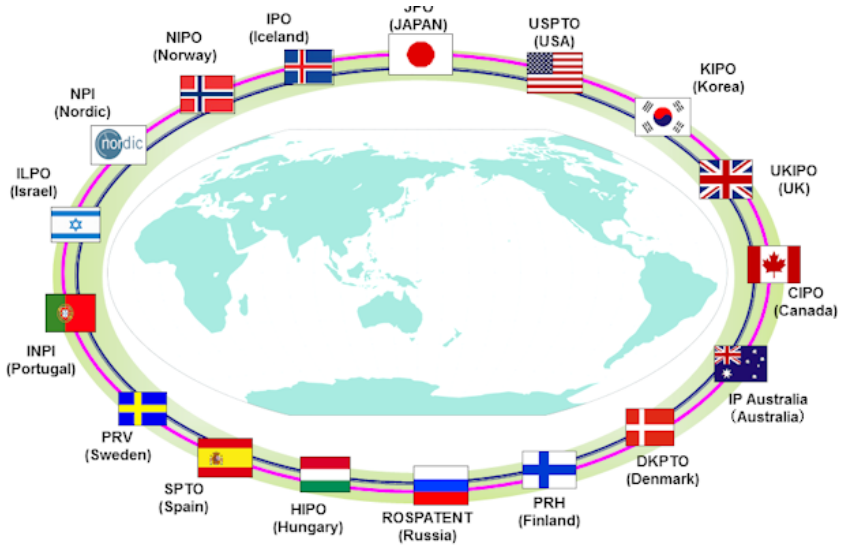
Nordisk Patent Samarbejde

I 1967 blev de nordiske patentlove reviderede samtidigt og bragt i overensstemmelse med hinanden, og i de følgende fem år fulgtes de pænt ad. Herefter er landene imidlertid 'gået hver til sit' patentmæssigt.

Men i 2006 underskrev Danmark, Norge og Island en aftale om at oprette **Nordisk Patent Institut, NPI**, og samme år blev NPI anerkendt som 'international nyhedsundersøgende og patentbarhedsvurderende myndighed'.

Sverige og Finland havde i forvejen (og har) hver sin lignende (PCT)-myndighed.

Et andet nordisk projekt er **Nordiska patent**, en svensk database, hvor du kan søge på nordiske patenter. “Det är vårt mål att så många som möjligt ska kunna prova och se nyttan av att ha enkel tillgång till svensk patentedokumentation.. .. Tjänsten är avgiftsfri och avsedd för icke kommersiellt bruk.”

Global Patent Prosecution Highway

Der eksisterer ikke noget der hedder **verdenspatent**, selvom udtrykket ofte bruges, når der er udtaget patent i mange lande. Det er 'bundter' af nationale patenter og i hvert land med offentliggørelse i landets eget sprog. Og derfor både besværligt og dyrt. Derfor findes der mange bilaterale aftaler lande imellem, såkaldte **PPH-aftaler**, for at gøre det enklere og billigere. (En PPH er en aftale om accelereret sagsbehandling af patentansøgninger mellem nationale patentmyndigheder).

Nyeste netværk inden for patentansøgning er **Global Patent Prosecution Highway**

De 17 deltagende lande er: USA, Japan, England, Korea, Rusland, Australien, Canada, Spanien, Portugal, Norge, Finland, Nordisk Patent Institut, Sverige, Israel, Ungarn, Island og Danmark

Den Globale PPH aftale

Patent- og Varemærkestyrelsen starter den 6. januar 2014 én enkelt global PPH aftale sammen med 16 andre landes patentmyndigheder.

Aftalen betyder, at danske virksomheder kan anmode om PPH i ethvert af de deltagende lande på baggrund af en positiv sagsbehandling i Patent- og Varemærkestyrelsen. Dvs at brugerne ikke behøver at spekulere over variationerne i mellem de mange nuværende og bilaterale aftaler mellem to patentmyndigheder.

ACTA, TTIP, Patent-domstol - samme surdej

Anders Kock

Hvem husker ACTA?

Det er kun to år siden, at hundreder tusinder mennesker i Europa var på gaderne, i protest mod ACTA, – en international aftale mellem EU, USA og en række andre lande, som skulle sikre private firmaers immaterielle "ejendomsret", blandt andet på internettet.

Slutresultatet blev, at EU parlamentet i juli 2012 stemte imod ACTA, som derfor lykkeligvis ikke er effektueret i EU.

Det svenske EU-parlaments-medlem for Piratpartiet, Christian Engström, skrev i april 2013 på den svenske net-portal Europaportalen, med reference til afslaget på ACTA-aftalen: *"Men just som vi trodde att vi kunde lägga denna fråga*

bakom oss, så dyker den upp igen. Den här gången dold i nya handelsavtal [TTIP] mellan EU och USA. ... Sluta smyga in frågor som rör upphovsrätt och patent i handelsavtal."

Ejendomsret?

I den vestlige verden er der i disse år et pres fra store firmaer for en udvidelse af begrebet "ejendomsret"; den skal også at gælde immaterielle værdier. Naturligt nok, eftersom der i Vesten er mindre produktion af materielle ting - sådan produktion udfledes jo gerne til Kina ell.l. Til gengæld fokuseres på indtjening på det immaterielle område, i form af licenser, varemærker, ophavsret/copyright, patenter, franchising, . . . – I hvor høj grad kan eller bør "ejendomsret" gælde her? I alle tilfælde ser vi, hvordan det lykkes firmaerne gradvis at udvide ejendomsret-begrebet på det immaterielle område.

Det Europæiske Patentkontor, EPO

Inden for patent-området er Det Europæiske Patentkontor (EPO) en stærk pådriver af denne udvikling. Det gælder blandt andet inden for IT, medicin, og

Anders Kock er medlem af Foreningen Frit Nordens styrelse

inden for dyre- og planteforædling (bio-patenter). F.eks. inden for planteforædlings-området udvider EPO konsekvent kriterierne for hvad der kan tages patent på. EPOs udgangspunkt er EUs patent-direktiv fra 1998 om "retsbeskyttelse af bioteknologiske opfindelser", men EPO går, i sin retspraksis, endnu videre end det som direktivet åbner op for. F.eks. fik fødevareregiganten Monsanto i 2013 patent på en bestemt type broccoli, der ellers var naturligt fremavlet.

Norge implementerede (som følge af EØS aftalen) dette patent-direktiv i norsk lovgivning i 2004. "Norge bør si nei til patenter på frø" skriver Bell Batta Torheims i sin artikel "Kilden til verdens matforsyning er i færd med å bli fullstendig monopoliseret" (se s.12-14 i dette nummer).

Software

IDanmark har patenter inden for IT området været meget omdiskuteret. Også her har EPO en kontroversiel rolle, og igen er der en skillelinie, der kan

fortolkes, nemlig mellem software (computerprogrammer) på den ene side, og "computer-implementerede opfindelser" ("CII") på den anden. De europæiske patent-konvention tillader ikke patenter på software, så derfor fandt EPO på CII begrebet.

Groft sagt bliver et stykke software til en "computer-implementeret opfindelse", så snart den bliver installeret og kører på en computer.

Men skillelinien er en fortolknings-sag. Prosabladet 16/1 2014 (Rune Pedersen) citerer it-advokat Kim G. Hansen, der fortæller, "*at det europæiske patentkontor, EPO, i begyndelsen smed patentansøgninger, der indeholdt blot det mindste om software, i skraldespanden. – Men senere blev fortolkningen ændret, sådan at der i dag udstedes masser af patenter, som efter min vurdering er tæt på at dække computerprogrammer*".

Som det er i øjeblikket har et patent udstedt af EPO ikke nødvendigvis virkning i f.eks. Danmark, fordi det her er danske domstole, der afgør hvorvidt det er gyldigt i henhold til dansk lovgivning, og det er de danske domstole, som fortolker skillelinien mellem "software" og "computer implementerede opfindelser", - ifald en sag om et patents

“.. forstemmende er dog, at man helt igennem lægger så stor vægt på den hindrende del af patentvæsenet, monopolveretten, og helt glemmer, at patentet skulle være til opmuntning for opfinderisk virksomhed og den frie udveksling af viden.”

Karl Lerstrup i Børsen, april 1974

gyldighed i Danmark skulle blive bragt for retten.

Tilsvarende gælder i store dele af Europa: software patenter er ikke udbredte, da de fleste nationalstater mener, det vil hæmme it-branchens udvikling.

Patenter som hæmsko for udvikling

Der er langt mellem broccoli-sorter og computerprogrammer, men der er et fællestræk, som understreger det kontra-produktive i den form for “ejendoms”-ret (patenter), der gælder for viden og teknologi om ting, der hele tiden udvikler sig:

“Foredlere trenger tilgang til eksisterende genetisk materiale for videre utvikling. Derfor er det svært alvorlig at patent gjør det forbudt å forske videre på det patenterte materialet.”

(Bell Batta Torheim)

Tilsvarende har den danske fagforening PROSA for IT-arbejdere fremført synspunktet, at IT-udviklere har brug for eksisterende software til at bygge videre på. Derfor er det meget alvorligt at patent gør det forbudt at udvikle

le videre på eksisterende patenteret software.

TTIP - amerikanske tilstande?

Som citeret ovenfor kræver Chr. Engström, med reference til TTIP, at man skal “*Sluta smygga in frågor som rör upphovsrätt och patent i handelsavtal*”. – TTIP er som bekendt den kontroversielle frihandels- og investerings aftale, som for tiden forhandles bag lukkede døre mellem USA og EU. Nogle af planerne er sluppet ud via wikileaks; det drejer sig om et slags transatlantisk EU: laveste fællesnævner.

Jørgen Steen Nielsen har i Dagbladet Information (november 2013) bragt en række kritiske analyser. Se også Kenneth Haars kronik i Politiken 5/3 2014, “*Frihandelsaftale ligner et attentat på demokratiet*”.

Der er stadig intet fremme om hvad status eller hensigten vedrørende patenter er i TTIP-forhandlingerne (udover muligvis et mantra med tvivlsom sandhedsværdi: “*vækst og arbejdspladser*”, læs: profit).

Men sporene skræmmer: sporene er en tilsvarende vidtrækkende “trans-pacifisk” aftale mellem USA og adskillige andre lande, der grænser op til Stillehavet, “TransPacificPartnership,” TPP. Den forhandles også bag lukkede

døre. En del af TPP skitsen er lækket, takket være wikileaks. Og en stor del af kapitlerne handler netop om intellektuel "ejendomsret", herunder patenter.

I en klumme I en artikel i The Guardian, 19. Nov. 2013 skriver Mark Weisbrot:
The Trans-Pacific Partnership treaty is the complete opposite of 'free trade', det stik modsatte af frihandel. Han skriver om et af kapitlerne i skitsen at det "har bestemmelser, der vil gøre det lettere for medicinalfirmaerne at få patenter, herunder i udviklingslande; og at udvide gyldighedsperioden udover det sædvanlige åremål; og at udvide adgangen for disse firmaer til at lægge begrænsninger på adgangen til videnskabelige data, som er nødvendige for andre forskere for at de kan udvikle nye mediciner. Og USA presser iøvrigt på for at få bestemmelser som vil tillade at kirurgiske metoder bliver patenterbare." (citeret efter Mark Weisbrot's klumme i The Guardian, 19. Nov. 2013).

Den tanke ligger nær, at det også er USA, der i TTIP forhandlingerne presser på, for at der også i store dele af Europa kommer amerikanske tilstande på patentområdet. En kommende Patentdomstol vil være et afgørende og beklageligt skridt på denne vej. □

I stedet for vores sædvanlige
GRUNDLOVSMØDE holder vi et slags

Valgmøde

Lørdag, d. 10. maj 2014

Kl. 14-16

Amfiscenen, Brandts Klædefabrik,
Brandts Passage, Odense.

Program:

Velkomst

ved Lisa Mette Bentzen, skuespiller

Musik

ved Ida Marie Petersen, vokal

Morten Øberg, saxofon

Jens Petersen, keyboard

Kim Mikkelsen, bas

Der kommer musik igen mellem talerne

Taler:

Lave Knud Broch,

parlamentskandidat for liste N:

Valgtale

Kenneth Haar,

Corporate Europe Observatory:

**Frihandelsaftale mellem EU
og USA**

Christian Juhl,

parlamentskandidat for liste N:

Valgtale

Ole Tange,

IT-politisk Forening:

**EU-patentdomstolen,
hvad gør vi?**

Arr.:

**Folkebevægelsen mod EU, Frit Norden og
Enhedslisten.**

Nordisk Folkerigsdag 2014

i FÆRØHUSET, Kbh.
- den 1. til 4. august

Læs mere på www.FritNorden.dk

Kolofon:

Dette nummer af **Frit Norden** er redigeret af Anders Kock (ansv.)

Bladet udkommer primært på netadressen <http://www.FritNorden.dk> og er fælles medlemsblad for Frit Norden Danmark, Fritt Norden Norge og Fritt Norden Sverige

Mangfoldiggørelse er tilladt med tydelig kildeangivelse

På hjemmesiden under fanen 'KONTAKT' kan du

- melde dig ind i foreningen **Frit Norden**
- tilmelde dig vores mail liste
- eller sende et støttebidrag

Bank reg.nr. 1551
Konto nr. 317 7920

Gør noget for et

Frit Norden

Nærmere oplysninger hos formændene:

Frit Norden Danmark

Jesper Morville
Christianshvillevej 3, 1. sal
DK-2920 Charlottenlund
JesperMorville@mail.dk

Fritt Norden Norge

Svein Lanser
Ravnkollbakken 2,
N-0971 Oslo
lansersvein@live.no

Fritt Norden Sverige

Gunilla Winberg
Bastugatan 37
S-11825 Stockholm
rigun@comhem.se